

Roczniki Administracji i Prawa nr XVIII(2), s. 245-258

Oryginalny artykuł naukowy
Original article

Data wpływu/Received: **18.08.2018**

Data recenzji/Accepted: **5.10.2018**

Data publikacji/Published: **30.12.2018**

Źródła finansowania publikacji: **Wyższa Szkoła Humanitas**

DOI: 10.5604/01.3001.0013.1794

Authors' Contribution:

(A) Study Design (projekt badania)

(B) Data Collection (zbieranie danych)

(C) Statistical Analysis (analiza statystyczna)

(D) **Data Interpretation (interpretacja danych)**

(E) Manuscript Preparation (redagowanie opracowania)

(F) **Literature Search (badania literaturowe)**

Andrzej Pokora*

**DOCHODZENIE ROSZCZEŃ KARNOPRAWNYCH
NA RZECZ SKARBU PAŃSTWA OD SKAZANEGO
POZOSTAJĄCEGO W USTROJU WSPÓLNOŚCI
MAJĄTKOWEJ MAŁŻEŃSKIEJ**

UWAGI OGÓLNE

Nie ulega wątpliwości, że *ratio legis* art. 41 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jest ochrona osób trzecich, które są uwikłane w stosunki majątkowe z osobami pozostającymi w związku małżeńskim¹. W literaturze odpowiedzialność małżonka dłużnika za zobowiązania zaciągnięte przez drugiego małżonka określa się jako negatywną stronę wspólności majątkowej².

---

*dr; Wydział Administracji i Zarządzania Wyższej Szkoły Humanitas.

¹ Wyrok SN z 7 marca 1973 r., III CRN 20/73, OSNCP 1974, nr 1, poz. 17.

² J.S. Piątkowski [w:] J.S. Piątkowski (red.), *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, Wrocław 1985, s. 440.

W sytuacji, gdy dłużnikiem jest jedno z małżonków, możliwość zaspokojenia wierzyciela z majątku wspólnego małżonków w istocie zależy od tego, czy zobowiązanie zostało zaciągnięte za zgodą drugiego małżonka, czy też bez takiej zgody. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą współmałżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia nie tylko z majątku osobistego dłużnika, ale również z całego majątku wspólnego małżonków. W wypadku, gdy zobowiązanie obciążające jednego małżonka zostało przez niego zaciągnięte bez zgody drugiego małżonka albo gdy nie wynika z czynności prawnej³, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika i z wchodzących w skład majątku wspólnego małżonków pobranego przez dłużnika wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych przez niego z innej działalności zarobkowej oraz korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy, a jeżeli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa należącego do majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka, także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład tego przedsiębiorstwa⁴.

Przyjęty w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym model ograniczonej odpowiedzialności majątkiem wspólnym za zobowiązania jednego małżonka nie obejmuje swoim zakresem zaspokojenia zobowiązań, których źródłem są przepisy prawa publicznego. Odpowiedzialność z tytułu należności wobec Skarbu Państwa i innych podmiotów prawa publicznego regulowana jest zatem odrębnymi przepisami⁵.

Ponieważ rozważania zawarte w niniejszym artykule dotyczą egzekucji z majątku osobistego i majątku wspólnego skazanego, który pozostaje w ustroju ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej, konieczne jest określenie, czym jest majątek osobisty, a czym majątek wspólny oraz jakie są ich elementy składowe.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SKAZANEGO MAJĄTKIEM OSOBISTYM

W myśl art. 28 § 1 kodeksu karnego wykonawczego⁶ orzeczone w postępowaniu karnym w stosunku do jednego z małżonków pozostających we wspólności ma-

³ Wierzytelność nie wynika z czynności prawnej wówczas, gdy jej źródłem jest czyn niedozwolony albo bezpodstawnie wzbogacenie. W literaturze wskazuje się także, że wierzytelność wobec małżonka będącego członkiem zarządu spółki z o.o. można zaliczyć do kategorii należności, których źródłem nie jest czynność prawna – G. Jędrejek, *Odpowiedzialność majątkiem wspólnym małżonków za zobowiązania dochodzone wobec członka zarządu spółki z o.o. (art. 299 § 1 k.s.h.)* (cz.2), „Palestra” 2010, nr 3, s. 58.

⁴ Chodzi tutaj o przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym (art. 55¹ k.c.). Odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w związku z prowadzonym przez jednego z małżonków przedsiębiorstwem rozciąga się także na szkody powstałe przez ruch tego przedsiębiorstwa.

⁵ T. Smyczyński [w:] K. Piasecki (red.), *Prawo rodzinne i opiekuńcze. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 508.

⁶ Przepis ten posługuje się takimi sformułowaniami jak „majątek odrębny” i „wynagrodzenie za inne usługi świadczone osobiście”, a zatem terminologią sprzed nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z 17.06.2004 r. Zasadny jest zatem postulat wyrażony w literaturze, by dostosować treść art. 28 k.k.w. do przepisów k.r.o. w zakresie terminu „majątek osobisty” – W. Dadak, *Grzywna samoistna w stawkach dziennych*, Warszawa 2011, s. 203.

jątkowej kary grzywny, nawiązki i należności sądowe podlegają zaspokojeniu z majątku osobistego skazanego oraz z wynagrodzenia za pracę lub z innej działalności zarobkowej, a także z jego praw autorskich i praw pokrewnych.

Zgodnie z treścią przepisu art. 31 § 1 k.r.o. przedmioty nieobjęte wspólnością ustawową wchodzi w skład majątku osobistego. W stosunkach małżeńskich, które opierają się na wspólności ustawowej, podstawę materialną stanowi majątek wspólny małżonków. Ma on na celu zapewnienie egzystencji całej rodziny, jak również pozwala na zaspokajanie potrzeb poszczególnych jej członków⁷. Z ogólnej masy majątku małżonków wyodrębniane są pewne kategorie przedmiotów, których podstawowym przeznaczeniem jest zabezpieczenie ściśle indywidualnego interesu każdego z małżonków. Można zatem przyjąć, że majątkiem osobistym małżonków będzie ogół przedmiotów każdego z nich pozostających poza zakresem majątku wspólnego i którymi każdy z małżonków może dowolnie zarządzać i rozporządzać. Jak podnosił M. Goettel⁸, o majątkach osobistych (wówczas odrębnych) można mówić jedynie w ustroju wspólności, przy czym bez znaczenia jest to, czy wspólność jest ustrojem ustawowym, czy też jednym z ustrojów umownych. Można powiedzieć, że majątek wspólny warunkuje istnienie majątków osobistych, ponieważ jeżeli przestaje istnieć majątek wspólny, to pozostałe masy majątkowe tracą charakter majątków osobistych.

Majątek osobisty małżonków obejmuje wyłącznie te przedmioty, które w sposób szczegółowy, a zarazem wyczerpujący wymienia art. 33 k.r.o. Można przyjąć, że przepis ten stanowi dopiero definicję majątku osobistego w ścisłym tego słowa znaczeniu. Konstrukcja prawna polegająca na szczegółowym i enumeratywnym wymienieniu przedmiotów majątkowych oznacza, że jest to wyjątek od zasady, że wszystko, co małżonkowie nabyli w czasie trwania wspólności ustawowej, stanowi ich majątek wspólny. W literaturze podnosi się, że w celu wyodrębnienia przedmiotów składających się na majątek osobisty małżonków należy wziąć pod uwagę przede wszystkim czas nabycia, sposób nabycia, przeznaczenie danego przedmiotu oraz jego charakter⁹. Przedmioty wymienione w art. 33 k.r.o. wchodzi w skład majątków osobistych z mocy samego prawa¹⁰.

W pierwszym rzędzie będą to przedmioty nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej. Chodzi zatem o nabycie ich przed powstaniem wspólności ustawowej, a nie przed zawarciem małżeństwa. Co do zasady decydującym momentem w tej kwestii będzie dzień ich formalnego nabycia¹¹. W skład majątku osobistego małżonków wchodzi przedmioty nabyte poprzez dziedziczenie, zapis, darowiznę. W ten sposób nabyte

⁷ Por. H. Mądrzak, *Ewolucja zasad odpowiedzialności majątkiem wspólnym za zobowiązania jednego z małżonków a ochrona interesu osób trzecich*, „Rejent” 1998, nr 5, s. 133.

⁸ M. Goettel, *Majątek odrębny małżonków*, Szczytno 1986, s. 25.

⁹ A. Wolter, *Majątek wspólny i majątki odrębne małżonków*, „Nowe Prawo” 1965, nr 2, s. 106; J. Gajda [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 141.

¹⁰ J. Ignaczewski, R. Jerka, *Relacje majątkowe między małżonkami*, Gdańsk 2005, s. 27.

¹¹ M. Sychowicz [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 177.

przedmioty staną się elementami majątku osobistego w wypadku, gdy spadkodawca lub darczyńca nie postanowił, aby weszły one do majątku wspólnego¹². Przedmioty zwykłego urządzenia domowego służące obojgu małżonkom są objęte wspólnością ustawową, chyba że spadkodawca lub darczyńca postanowił inaczej (art. 34 k.r.o.).

Składnikiem majątku osobistego są prawa podlegające wspólności łącznej innej niż wspólność majątkowa małżeńska. Chodzi tutaj o wspólność opartą na stosunku spółki cywilnej¹³. Oznacza to, że w skład majątku osobistego wchodzi wszystkie te prawa małżonka, które przysługują mu jako współnikowi spółki cywilnej, zarówno te o charakterze korporacyjnym, jak i obligacyjnym¹⁴. Bez znaczenia pozostaje fakt, czy jest to spółka zawarta wyłącznie pomiędzy małżonkami, czy z udziałem osób trzecich, czy wreszcie chodzi o udział małżonków w różnych spółkach cywilnych. Natomiast dochody, jakie wiążą się z udziałem w spółce, stanowią składnik majątku wspólnego.

Do majątku osobistego wchodzi także przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków. Będą to przedmioty konieczne do zaspokajania nie tylko potrzeb materialnych, ale również intelektualnych, estetycznych czy też służących realizacji osobistych zainteresowań. Istotne wydaje się to, że przedmioty te mają służyć do zaspokajania potrzeb wyłącznie jednego z małżonków, nie zaś potrzeb drugiego małżonka czy pozostałych członków rodziny.

Majątkiem osobistym każdego z małżonków objęte są prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie. Zatem tym, co decyduje, że prawo niezbywalne zalicza się do majątku osobistego małżonków, jest jego jednopodmiotowość ukształtowana przez ustawę¹⁵. O niezbywalności prawa przesądza szczególnie jego charakter albo wyraźny przepis ustawy¹⁶.

W skład majątku osobistego wchodzi przedmioty nabyte jako odszkodowanie z tytułu uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przedmioty te zalicza się do majątku osobistego poszkodowanego małżonka bez względu na podstawę prawną i tryb, w jakim zostały przyznane. Natomiast do majątku wspólnego wchodzi pobrana renta należna poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość¹⁷. Wierzytelność o taką rentę stanowi już składnik majątku osobistego poszkodowanego małżonka¹⁸.

¹² J. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 381.

¹³ W doktrynie reprezentowany jest również pogląd, że chodzi o prawa majątkowe wynikające z osobowych spółek handlowych, mianowicie spółki jawnej, partnerskiej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej – J. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 384.

¹⁴ M. Sychowicz [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 181.

¹⁵ Zob. J. Ignatowicz, M. Nazar, *Prawo rodzinne...*, s. 140.

¹⁶ Zob. A. Dyoniak, *Przynależność praw niezbywalnych do majątków małżonków*, „Palestra” 1984, nr 3-4, s. 26; S. Grzybowski [w:] *System prawa cywilnego*, praca zbiorowa, t. I, Ossolineum 1985, s. 389.

¹⁷ J.S. Piątowski [w:] *System prawa...*, s. 384.

¹⁸ Odmiennie M. Goettel, *Wynagrodzenie szkody na osobie jako przedmiot majątku małżonków*,

Do majątku osobistego małżonków wchodzi wierzytelności o wynagrodzenie za pracę albo z tytułu innej działalności zarobkowej. Skoro w oparciu o przepis art. 33 par. 2 pkt 1 k.r.o. do majątku wspólnego zalicza się wyłącznie pobrane wynagrodzenie, to wierzytelności będące emanacją prawa do wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej będą stanowiły składnik majątku osobistego.

W skład majątku osobistego wchodzi przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z małżonków. Przykładowo można wymienić nagrody za osiągnięcia naukowe, artystyczne, literackie, techniczne czy też sportowe. Natomiast poza tym majątkiem pozostaną wszelkiego typu nagrody związane ze stosunkiem pracy¹⁹. Do składników majątku osobistego wchodzi także prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy (art. 33 pkt 9 k.r.o.). Małżonek będący podmiotem tych praw może nimi samodzielnie rozporządzać w granicach określonych przez właściwe przepisy. W przypadku gdy w zamian za którykolwiek ze składników majątku osobistego zostanie nabyty inny przedmiot majątkowy, wówczas ten nowo nabyty wejdzie w skład majątku osobistego (zasada surogacji)²⁰. Majątki osobiste małżonków w całości objęte są surogacją²¹.

Przyjmuje się, że surogacja może następować wielokrotnie²². Może mieć ona charakter bezpośredni albo pośredni²³. Możemy wyróżnić surogację wartościową albo surogację przedmiotową²⁴. Surogacja może zostać wyłączona przez przepis szczególny. Zgodnie z treścią art. 28 § 1 zd. 1 k.k.w. skazany odpowiada również, poza majątkiem osobistym, takimi składnikami majątku wspólnego jak wynagrodzenie za pracę lub za inne usługi świadczone przez niego osobiście, jak również z praw twórcy wynalazku, wzoru użytkowego oraz projektu racjonalizatorskiego. Zwrócić należy uwagę na fakt, iż Kodeks rodzinny i opiekuńczy wprowadza dystynkcję pomiędzy wynagrodzeniem za pracę, które stanowi element majątku wspólnego małżonków, a wierzytelnością z tytułu wynagrodzenia za pracę, która z kolei

„Nowe Prawo” 1987, nr 5, s. 62; S. Breyer, S. Gross [w:] B. Dobrzański i J. Ignatowicz (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 1975, s. 173.

¹⁹ Zob. postanowienie SN z 24.03. 1975r., III CRN 3/75, OSPiKA 1976, nr 9, poz. 174.

²⁰ Szerzej na ten temat zob. S. Breyer, *Stosowanie surogacji w prawie majątkowym małżeńskim*, „Palestra” 1974, nr 3; M. Nazar, *Surogacja majątków małżonków w ustroju wspólności ustawowej*, [w:] A. Jakubecki i J.A. Strzępka (red.), *Jus et Remedium. Księga jubileuszowa Profesora Mieczysława Sawczuka*, Warszawa 2010.

²¹ Pełna surogacja majątków osobistych uzasadniona jest trzema względami, mianowicie ekonomicznym, słusnościowym i juredykcyjnym – J. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 393.

²² Odnosi się ona nie tylko do przedmiotów, które pierwotnie wchodziły do majątku osobistego, ale także do przedmiotów nabytych za te składniki.

²³ Z surogacją bezpośrednią będziemy mieli do czynienia w wypadku, gdy nowy przedmiot zostanie nabyty w zamian za przedmiot podlegający surogacji, natomiast surogacja pośrednia nastąpi wówczas, gdy przedmiot nowy zostanie nabyty za środki uzyskane w zamian za przedmiot podlegający surogacji.

²⁴ Surogacja wartościowa powstaje wówczas, gdy w razie dokonania nakładu lub wydatku z majątku osobistego na majątek wspólny powstanie roszczenie o zwrot nakładów i wydatków, które może być później dochodzone w oparciu o art. 45 k.r.o. Natomiast surogacja przedmiotowa polega na tym, że w zamian za przedmiot z majątku osobistego nabywany jest inny przedmiot do tego majątku.

wchodzi w zakres majątku osobistego²⁵. Natomiast Kodeks karny wykonawczy nie wprowadza takiego rozróżnienia. Taka sytuacja uprawnia do twierdzenia, że zarówno wypłacone wynagrodzenie, jak i wierzytelność z tytułu wynagrodzenia za pracę mogą na równi z majątkiem osobistym w pierwszej kolejności stanowić przedmiot egzekucji²⁶. Kodeks karny wykonawczy włącza zatem do pierwszej kategorii składników majątku podlegających egzekucji zawarte w dyspozycji art. 28 § 1 k.k.w. elementy majątku wspólnego²⁷. W przypadku tych składników majątku wspólnego organ egzekucyjny dla przeprowadzenia egzekucji nie musi dysponować postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika²⁸.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SKAZANEGO MAJĄTKIEM WSPÓLNYM

Odpowiedzialność skazanego, który jest małżonkiem, wszystkimi elementami majątku wspólnego będzie możliwa w sytuacji, gdy zaspokojenie z majątku osobistego, względnie z wybranych składników majątku wspólnego okaże się niemożliwe. Podstawę skierowania egzekucji do majątku wspólnego będzie stanowił najczęściej protokół sporządzony przez komornika o bezskuteczności egzekucji²⁹. W razie jego braku wystarczy, gdy wierzyciel wykaże, że egzekucja z majątku osobistego nie da pożądaných wyników. Zatem przepis art. 28 § 1 k.k.w. dopuszcza egzekucję wymienionych w nim należności z majątku wspólnego tylko subsydiarnie³⁰. Odmienne niż w regulacji cywilnoprawnej mamy tutaj do czynienia z pewną ustawową kolejnością zaspokajania roszczeń wierzyciela, która uwzględnia podział majątku wspólnego na zarobki i korzyści oraz inne dochody z majątku osobistego³¹. W tym miejscu należy podnieść, że dopuszczalne jest również zabezpieczenie majątkowe kary grzywny, nawiązki, należności sądowych, także na składnikach majątku wspólnego, o ile zachodzi podejrzenie, że zaspokojenie z innych źródeł okaże się niemożliwe³². Podkreślić należy, że w pierwszej kolejności zabezpieczenie majątkowe grożącej podejrzanemu lub oskarżonemu kary grzywny powinno nastąpić na jego majątku oso-

²⁵ E. Skowrońska-Bocian, *Mażeńskie ustroje majątkowe*, Warszawa 2008, s. 47.

²⁶ W. Dadak, *Grzywna samoistna...*, s. 203.

²⁷ Ibidem, s. 204.

²⁸ P. Gensikowski [w:] J. Lachowski (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 136.

²⁹ W literaturze przyjmuje się również, że podstawę skierowania egzekucji do majątku wspólnego będzie stanowił także protokół przesłuchania oskarżonego czy też protokół przesłuchania jego małżonka w charakterze świadka – zob. P. Starzyński, *Postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym*, Warszawa 2007, s. 30; J. Misztal-Konecka, *Zabezpieczenie majątkowe w postępowaniu karnym na składnikach majątku wspólnego małżonków*, „Monitor Prawniczy” 2007, nr 10, s. 555.

³⁰ K. Korzan, *Czy do egzekucji z majątku wspólnego wystarczy tytuł wykonawczy przeciwko jednemu z małżonków?*, „Rejent” 1996, nr 2, s. 17; M. Wysocka, *Odroczenie i rozłożenie na raty kary grzywny*, [w:] L. Bogunia (red.), *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. XVIII, Wrocław 2005, s. 306-307.

³¹ T. Sokołowski, *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*, Poznań 2010, s. 94.

³² J. Misztal-Konecka, *Zabezpieczenie majątkowe...*, s. 554-555; K. Dąbkiewicz, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 171.

bistym, a dopiero wtedy gdy okaże się, że nie jest to możliwe, będzie można dokonać zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków³³. W doktrynie został wyrażony pogląd, że małżonek skazanego ma prawo do wystąpienia do sądu z wnioskiem, którego przedmiotem będzie rozłożenie grzywny na raty w świetle art. 28 k.k.w.³⁴

Majątek wspólny małżonków obejmuje ogół majątkowych praw podmiotowych o charakterze zarówno bezwzględnym, jak i względnym, w szczególności prawa rzeczowe i wierzytelności w granicach wspólności istniejącej między nimi³⁵. W jego skład wchodzi jedynie aktywa³⁶. T. Sokołowski wskazuje, że przedmioty wchodzące do majątku wspólnego można podzielić na dwie grupy, a mianowicie te, które wchodzi w jego skład w oparciu o przepisy k.r.o., oraz te, które znajdują się w jego zakresie w oparciu o inne normy³⁷. Zgodnie z treścią art. 31 § 1 k.r.o. do majątku wspólnego należą przedmioty majątkowe³⁸ nabyte w czasie trwania wspólności przez oboje małżonków lub przez jednego z nich³⁹. Zatem należy przyjąć, że momentem decydującym o zakwalifikowaniu przedmiotów majątkowych do majątku wspólnego małżonków będzie czas ich nabycia⁴⁰. Powszechnie jest dziś akceptowana teza, że określone rzeczy nabyte tylko przez jednego z małżonków zostały nabyte z majątku wspólnego na rzecz majątkowej wspólności małżeńskiej, zaś nabycie rzeczy z majątku osobistego musi wynikać nie tylko z oświadczenia dokonującego transakcji małżonka, ale także z całokształtu okoliczności tego nabycia⁴¹.

³³ P. Starzyński, *Postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym*, Warszawa 2007, s. 31; Zob. wyrok SN z dnia 14.01.1997r., I CR 26/77, OSCNC 1997, nr 11, poz. 215.

³⁴ K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 267.

³⁵ T. Sokołowski, *Struktura wspólnej sytuacji prawnomajątkowej małżonków*, „Rejent” 1995, nr 2, s. 34; Tenże, *Swoboda intercyzy. Zakres modyfikacji małżeńskich ustrojów majątkowych*, Warszawa 2013, s. 41.

³⁶ M. Sawczuk, *Skład mas majątkowych w małżeńskim ustroju wspólności ustawowej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1958, nr 20, s. 97; A. Wolter, *Majątek wspólny i majątki odrębne małżonków pod rządem wspólności ustawowej*, „Nowe Prawo” 1965, nr 2, s. 105; L. Stecki, *Ustanie ustawowej wspólności małżeńskiej majątkowej*, Poznań 1968, s. 79; J.S. Piątowski, *Wspólność ustawowa a odpowiedzialność małżonków za długi*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 1971, nr 6, s. 42; A. Dyoniak, *Odpowiedzialność majątkowa małżonków wobec osób trzecich*, Warszawa – Poznań 1980, s. 24.

³⁷ T. Sokołowski, *Struktura wspólnej...*, s. 35.

³⁸ Dość powszechnie przyjmuje się, że zwrot „przedmiot majątkowy” jest pewnego rodzaju skrótem myślowym świadomie przyjętym przez ustawodawcę, który w istocie rzeczy jest synonimem prawa majątkowego – M. Goettel, *Majątek odrębny...*, s. 22. A. Wolter (*Wspólny majątek małżonków de lege ferenda*, „Państwo i Prawo” 1957, nr 10, s. 562) postulował, aby przy określaniu zakresu znaczeniowego pojęcia „przedmiotów majątkowych”, które stanowią elementy składowe majątku wspólnego czy odrębnego (obecnie osobistego) mówić wprost o prawach, gdyż one są składnikiem majątku. Krytycznie do konstrukcji identyczności przedmiotów majątkowych z prawami majątkowymi wypowiedział się J.S. Piątowski (*Stosunki majątkowe między małżonkami*, Warszawa 1955, s. 95-96).

³⁹ Zatem bez znaczenia pozostaje kwestia, który z małżonków (czy oboje) jest stroną czynności prawnej, w następstwie której następuje przysporzenie do majątku wspólnego. Zob. też A. Dyoniak, *Ustawowy ustrój majątkowy małżeński*, Ossolineum 1985, s. 51 oraz tegoż autora, *Majątkowe prawo małżeńskie wybranych państw europejskich na tle prawa polskiego*, Warszawa 1992, s. 35; A. Karnicka-Kawczyńska, J. Kawczyński, *Stosunki majątkowe w małżeństwie*, „Prawo Spółek” 2000, nr 3, s. 23; J.S. Piątowski [w:] *System prawa...*, s. 343; M. Andrzejewski, *Prawo rodzinne...*, s. 70.

⁴⁰ J.S. Piątowski [w:] *System prawa...*, s. 312; Por. E. Skowrońska-Bocian, *Rozliczenia majątkowe...*, s. 49.

⁴¹ Zob. M. Sychowicz [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 158; J. Ignaczewski, *Małżeńskie ustroje...*, s. 19.

Artykuł 31 § 2 k.r.o. w sposób przykładowy wymienia przedmioty majątkowe należące do majątku wspólnego. Są to:

- pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków,
- dochody z majątku wspólnego oraz dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków,
- środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków.

Wynagrodzenie w rozumieniu k.r.o. to wszystkie świadczenia, które małżonek otrzymuje w związku ze świadczeniem przez niego pracy, przy czym nie ma tutaj znaczenia, co jest podstawą nawiązania stosunku pracy. Zrównane z wynagrodzeniem są wszystkie te świadczenia (emerytura, renta, stypendia, zasiłki i in.), których ekonomiczna istota jest tożsama⁴². Wynagrodzenie rozumiane jest tutaj szeroko⁴³. Staje się elementem majątku wspólnego małżonków dopiero z momentem jego otrzymania⁴⁴. Do tego czasu po stronie pracownika istnieje jedynie wierzytelność, która jest elementem jego majątku osobistego (art. 33 pkt 3 k.r.o.).

Do majątku wspólnego należą dochody z majątku wspólnego oraz majątków osobistych każdego z małżonków, pobrane w czasie trwania wspólności majątkowej oraz wierzytelności z tytułu dochodów z tych majątków⁴⁵. Dochody te mogą mieć w szczególności charakter pożytków naturalnych, pożytków cywilnych czy pożytków prawa. Dochody z działalności gospodarczej każdego z małżonków wchodzi do majątku wspólnego, o ile mają charakter dochodów normalnych⁴⁶. Mowa tutaj o tzw. czystym dochodzie, a zatem tym, który pozostaje po odjęciu od niego wszelkich wydatków niezbędnych dla jego osiągnięcia.

Do majątku objętego wspólnością ustawową wchodzi ponadto jeszcze inne składniki. Będą to na przykład:

- a) spółdzielcze prawo do lokalu uzyskane w drodze przydziału w trakcie trwania związku małżeńskiego przez jednego małżonka⁴⁷;

⁴² Por. J. Ignaczewski, *Małżeńskie ustroje...*, s. 23.

⁴³ Zob. A. Zieliński, *Składniki majątku wspólnego małżonków w reżimie wspólności ustawowej*, „Nowe Prawo” 1999, nr 10-12, s. 128; T. Sokołowski, *Wynagrodzenie za pracę i inne zarobki małżonka w ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej oraz nakaz ich zapłaty do rąk małżonka*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2007, t. XVII, s. 233-234.

⁴⁴ Zob. E. Skowrońska-Bocian, *Małżeńskie ustroje...*, s. 31.

⁴⁵ Chodzi o wierzytelności, które zostały nabyte w trakcie obowiązywania wspólności majątkowej, a także wierzytelności o dochody z majątków osobistych – T. Sokołowski, *Struktura wspólnej...*, s. 38.

⁴⁶ Nie mieszczą się w tym zakresie dochody uzyskane na skutek uszkodzenia lub zmniejszenia substancji rzeczy – zob. M. Sychowicz, [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 162.

⁴⁷ Szerzej na ten temat A. Dyoniak, *Specjalny status praw majątkowych mających istotne znaczenie dla funkcjonowania rodziny*, [w:] *Problemy kodyfikacji prawa cywilnego (studia i rozprawy)*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Z. Radwańskiego, Poznań 1990, s. 551 i nast.; G. Jędrzejek, *Przynależność praw dotyczących lokali mieszkalnych do majątków małżonków*, „Monitor Prawniczy” 2008, nr 4, s. 191 i nast.

b) nabyte udziały od współspadkobierców w postępowaniu o dział spadku, jak również udział we współwłasności w zamian za dożywocie przez jednego z małżonków ze wspólnie osiągniętych dochodów w czasie trwania wspólności ustawowej⁴⁸;

c) kwota umorzona w dacie przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na własnościowe prawo do lokalu i to także wtedy, kiedy tylko jeden z małżonków pokrył z majątku osobistego wkład mieszkaniowy oraz wkład budowlany związany z przekształceniem tego prawa⁴⁹;

d) drewno pochodzące z lasu stanowiącego składnik majątku osobistego małżonka oraz kwoty uzyskane ze sprzedaży tego drewna, o ile są pożytkami rzeczy w rozumieniu art. 53 § 1 k.c.⁵⁰;

e) nieruchomości przeniesione na własność w drodze umowy darowizny na rzecz jednego z małżonków z zastrzeżeniem darczyńcy, aby przedmiot darowizny został objęty ustawową wspólnością majątkową obojga małżonków⁵¹;

f) własność nieruchomości nabyta przez jednego z małżonków w drodze zasiedzenia, gdy bieg terminu zasiedzenia zakończył się w czasie trwania wspólności ustawowej⁵²;

g) odsetki od wierzytelności stanowiącej składniki majątku osobistego małżonka, gdyż są to pożytki prawa w rozumieniu art. 54 k.c.⁵³;

h) prawo do użytkowania wieczystego, jeżeli zostało nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub jednego z nich; także wydatki związane z utrzymaniem tego prawa, w więc i opłaty roczne obciążają majątek wspólny⁵⁴;

i) udziały w spółkach kapitałowych⁵⁵;

j) udziały w osobowych spółkach handlowych⁵⁶;

k) ekspektatywy⁵⁷.

⁴⁸ Uchwała SN z 18.09.1989 r., III CZP 80/89, OSPiKA 1990, nr 10, poz. 357.

⁴⁹ Uchwała SN z 26.04.1995 r., III CZP 41/95, OSNC 1995, nr 9, poz. 121.

⁵⁰ Uchwała SN z 23.10.1975 r., III CZP 71/75, OSNCP 1976, nr 5, poz. 100.

⁵¹ Uchwała SN z 7.04.1975 r., III CZP 12/75, OSNCP 1975, nr 10-11, poz. 147.

⁵² Uchwała SN z 28.02.1978 r., III CZP 7/78, OSNCP 1978, nr 9, poz. 153.

⁵³ Uchwała SN z 30.05.1979 r., III CZP 29/79, OSNCP 1979, nr 11, poz. 214.

⁵⁴ Uchwała SN z 15.06.1993 r., III CZP 51/93, OSNCP 1993, nr 11, poz. 190.

⁵⁵ Szerzej zob. K. Kułak, *Udział kapitałowy jako przedmiot majątku wspólnego małżonków – uwagi de lege ferenda*, „Rejent” 2008, nr 7-8, s. 60 i nast.; M. Nazar, *Komercjalizacja majątkowych stosunków małżeńskich w spółkach kapitałowych*, [w:] *Współczesne problemy prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej*, Kraków 2007, s. 201 i nast.; T. Kurnicki, *Pozycja współmałżonków udziałowców i akcjonariuszy spółek kapitałowych*, „Prawo Spółek” 2004, nr 12, s. 24 i nast.; E. Skowrońska-Bocian, *Rozliczenia majątkowe...*, s. 52 i nast.; K. Wręczycka, *Udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością a wspólność majątkowa małżeńska*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 8, s. 35 i nast.; A. Kozioł, *Wspólność majątkowa małżeńska a udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością – uwagi na tle art. 183¹ K.S.H.*, [w:] E. Drozd, A. Oleszko i M. Pazdan (red.), *Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego*, Kluczbork 2007, s. 173 i nast.

⁵⁶ A. Sporek-Stępień, *Przynależność do majątków małżonków praw spółkowych w spółkach osobowych*, „Prawo Spółek” 2008, nr 2, s. 27.

⁵⁷ Podstawową cechą ekspektatywy jest istnienie środków jej ochrony sądowej – K. Gandor, *Prawa podmiotowe czasowe (ekspektawy)*, Wrocław 1968, s. 50.

OGRANICZENIE LUB WYŁĄCZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI W ŚWIETLE ART. 28 K.K.W.

W sytuacji, gdy egzekucja kary grzywny, nawiązki i należności sądowych orzeczonych w postępowaniu karnym w stosunku do jednego z małżonków, który jest skazany, skierowana jest do majątku wspólnego, małżonek skazanego może żądać ograniczenia lub wyłączenia w całości zaspokojenia tych należności z majątku wspólnego lub niektórych jego składników, powołując się na dwie alternatywne przesłanki materialne, a mianowicie: 1) stopień przyczynienia się skazanego do powstania majątku wspólnego oraz 2) sprzeczność wyegzekwowania wymienionych w art. 28 § 1 k.k.w. należności z majątku wspólnego z zasadami współżycia społecznego. Każda z tych przesłanek, oddzielnie wzięta, może dawać podstawę do ograniczenia lub wyłączenia odpowiedzialności z majątku wspólnego. W związku z powyższym powstaje problem, który był przedmiotem wypowiedzi doktryny⁵⁸, a mianowicie, w jakiej formie małżonek skazanego może podnieść te zarzuty.

Zwrócić należy uwagę, że Kodeks karny wykonawczy przyjmuje zasadę, w myśl której postępowanie egzekucyjne w odniesieniu do kary grzywny, nawiązki, należności sądowych oraz zasądzonych roszczeń cywilnych prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego⁵⁹. Zgodnie z treścią art. 841 k.p.c. małżonek skazanego jest osobą trzecią, ponieważ nie jest stroną właściwego postępowania egzekucyjnego (nie jest wymieniony w tytule wykonawczym jako dłużnik, ani jako współdłużnik, ani jako odpowiadający za zobowiązania majątkiem objętym wspólnością ustawową na podstawie art. 787 k.p.c.)⁶⁰. Zatem bez względu na tryb egzekwowania należności wskazanych w art. 28 k.k.w. dla ochrony praw małżonka skazanego jedynym środkiem będzie powództwo o zwolnienie od egzekucji przewidziane w art. 841 k.p.c.⁶¹ Jeżeli zatem małżonek skazanego w drodze tego powództwa żąda wyłączenia w całości zaspokojenia należności wymienionych w § 1 art. 28 k.k.w. z majątku wspólnego lub niektórych jego składników, musi wykazać, że zajęty przedmiot lub prawo jest składnikiem majątku wspólnego, a ponadto, że przymusowe zaspokojenie tej należności nie może nastąpić z majątku wspólnego, ponieważ majątek osobisty skazanego oraz jego wynagrodzenie za pracę lub korzyści osiągnięte z innej działalności zarobkowej, a także korzyści z jego praw autorskich i praw pokrewnych wystarczą na zaspokojenie dochodzonych należności, względnie musi wykazać, że skazany nie przyczynił się lub przyczynił się w stopniu nieznacznym do powstania tego majątku albo do nabycia określonych jego składników, lub że zaspokojenie z majątku wspólnego tych należności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

⁵⁸ F. Zedler, *Dochodzenie roszczeń majątkowych od małżonków*, Warszawa 1976, s. 174.

⁵⁹ S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 25.

⁶⁰ E. Wengerek, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1970, s. 130; J. Jankowski [w:] K. Piasecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, t. II: *Komentarz do artykułów 506-1088*, Warszawa 2006, s. 820.

⁶¹ F. Zedler, *Dochodzenie roszczeń...*, s. 177.

Zgodnie z treścią art. 28 § 1 k.k.w. orzeczone w postępowaniu karnym w stosunku do jednego z małżonków kary grzywny, nieważki i należności sądowe podlegają zaspokojeniu z majątku osobistego skazanego oraz z wynagrodzenia za pracę lub z innej działalności zarobkowej, a także z jego praw autorskich i praw pokrewnych. Dopiero wówczas gdy zaspokojenie z wymienionych składników majątku dłużnika będzie bezskuteczne, egzekucja może być prowadzona z majątku wspólnego. Wobec tego skoro można żądać zaspokojenia z majątku wspólnego, to skierowanie egzekucji do tego majątku nie powinno być traktowane jako naruszenie przepisów procesowych i tym samym nie może być zwalczane przez małżonka skazanego za pomocą skargi na czynności komornika czy zażalenia⁶².

ZMIANA STOSUNKÓW MAJĄTKOWYCH MIĘDZY MAŁŻONKAMI A DOCHODZENIE OD NICH ROSZCZEŃ KARNOPRAWNYCH

Zmiana stosunków majątkowych między małżonkami w czasie prowadzenia egzekucji należności wymienionych w art. 28 § 1 k.k.w. będzie mieć istotne znaczenie w przypadku podstawy powództwa o zwolnienie od egzekucji. Ustanie wspólności ustawowej pozbawia wierzyciela możliwości zaspokojenia się z majątku wspólnego. Podstawą powództwa o zwolnienie od egzekucji małżonka skazanego nie będą przesłanki, o których mowa w art. 28 k.k.w., lecz tylko te wymienione w art. 841 k.p.c.⁶³ A zatem przeciwko czynnościom organu egzekucyjnego, które spowodowały naruszenie jego praw, pomimo dokonania ich zgodnie z przepisami ustawy procesowej, może on skutecznie wytoczyć powództwo interwencyjne.

Jeżeli egzekucja była prowadzona w czasie obowiązywania wspólności ustawowej, małżonek skazanego może również i po ustaniu wspólności ustawowej żądać wyłączenia lub ograniczenia zaspokojenia wierzyciela, powołując się na dwie alternatywne przesłanki materialne, a mianowicie: 1) stopień przyczynienia się skazanego do powstania majątku wspólnego oraz 2) sprzeczność wyegzekwowania wymienionych w art. 28 § 1 k.k.w. należności z majątku wspólnego z zasadami współżycia społecznego⁶⁴. Odmiennie rzecz się przedstawia, gdy ustanie wspólności ustawowej nastąpiło na skutek orzeczenia sądowego, ustanawiającego rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień dokonania zajęcia egzekucyjnego. W takim wypadku małżonek skazanego może wystąpić z wnioskiem o umorzenie egzekucji⁶⁵.

⁶² Ibidem, s. 175.

⁶³ F. Zedler, *Dochodzenie roszczeń...*, s. 194.

⁶⁴ M. Sychowicz [w:] *Kodeks rodzinny...*, s. 251.

⁶⁵ S. Piątoski [w:] *System prawa...*, s. 488.

UWAGI KOŃCOWE

Przeprowadzone rozważania prowadzą do konkluzji, iż podstawą wprowadzenia art. 28 do Kodeksu karnego wykonawczego była ochrona bytu materialnego rodziny w postaci majątku wspólnego małżonków. W związku z tym egzekucja należności kar-noprawnych na rzecz Skarbu Państwa z majątku wspólnego może mieć miejsce jedynie w sytuacji wystąpienia wszystkich warunków przewidzianych w wyżej wymienionym przepisie. Egzekucja ta doznaje daleko idących ograniczeń w zestawieniu z możliwościami, jakie stwarza w tym zakresie regulacja art. 41 k.r.o. I tak w szczególności:

1. nie jest możliwa egzekucja z majątku wspólnego w razie skazania za przestępstwo, którym pokrzywdzony jest małżonek skazanego, albo osoby, w stosunku do których małżonek ten obciążony jest obowiązkiem alimentacyjnym;

2. istnieje możliwość ograniczenia lub wyłączenia egzekucji z majątku wspólnego, gdy skazany małżonek nie przyczynił się lub przyczynił w stopniu nieznacznym do powstania majątku wspólnego albo do nabycia określonych jego składników;

3. można żądać ograniczenia lub wyłączenia prowadzenia egzekucji należności Skarbu Państwa z majątku wspólnego małżonków, jeśli takie zaspokojenie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Bibliografia

Breyer S., Gross J. [w:] B. Dobrzański i J. Ignatowicz (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 1975.

Breyer S., *Stosowanie surogacji w prawie majątkowym małżeńskim*, „Palestra” 1974, nr 3.

Dadak W., *Grzywna samoistna w stawkach dziennych*, Warszawa 2011.

Dąbkiewicz K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2015.

Dyoniak A., *Majątkowe prawo małżeńskie wybranych państw europejskich na tle prawa polskiego*, Warszawa 1992.

Dyoniak A., *Odpowiedzialność majątkowa małżonków wobec osób trzecich*, Warszawa – Poznań 1980.

Dyoniak A., *Przynależność praw niezbywalnych do majątków małżonków*, „Palestra” 1984, nr 3-4.

Dyoniak A., *Specjalny status praw majątkowych mających istotne znaczenie dla funkcjonowania rodziny*, [w:] *Problemy kodyfikacji prawa cywilnego (studia i rozprawy). Księga pamiątkowa ku czci Profesora Z. Radwańskiego*, Poznań 1990.

Dyoniak A., *Ustawowy ustrój majątkowy małżeński*, Ossolineum 1985.

Gandor K., *Prawa podmiotowe czasowe (ekspektawy)*, Wrocław 1968.

Gensikowski P. [w:] J. Lachowski (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2016.

Goettel M., *Majątek odrębny małżonków*, Szczytno 1986.

Goettel M., *Wynagrodzenie szkody na osobie jako przedmiot majątku małżonków*, „Nowe Prawo” 1987, nr 5.

Grzybowski S. [w:] *System prawa cywilnego*, praca zbiorowa, t. I, Ossolineum 1985.

Ignaczewski J., Jerka R., *Relacje majątkowe między małżonkami*, Gdańsk 2005.

Jankowski J. [w:] K. Piasecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, tom II: *Komentarz do artykułów 506-1088*, Warszawa 2006.

Jędrejek G., *Odpowiedzialność majątkiem wspólnym małżonków za zobowiązania dochodzone wobec członka zarządu spółki z o.o. (art.299 § 1 k.s.h.) (cz.2)*, „Palestra” 2010, nr 3.

Jędrejek G., *Przynależność praw dotyczących lokali mieszkalnych do majątków małżonków*, „Monitor Prawniczy” 2008, nr 4.

Karnicka-Kawczyńska A., Kawczyński J., *Stosunki majątkowe w małżeństwie*, „Prawo Spółek” 2000, nr 3.

Korzan K., *Czy do egzekucji z majątku wspólnego wystarczy tytuł wykonawczy przeciwko jednemu z małżonków?*, „Rejent” 1996, nr 2.

Kozioł A., *Wspólność majątkowa małżeńska a udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością – uwagi na tle art. 183¹ K.S.H.*, [w:] E. Drozd, A. Oleszko i M. Pazdan (red.), *Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego*, Kluczbork 2007.

Kułąk K., *Udział kapitałowy jako przedmiot majątku wspólnego małżonków – uwagi de lege ferenda*, „Rejent” 2008, nr 7-8.

Kurnicki T., *Pozycja współmałżonków udziałowców i akcjonariuszy spółek kapitałowych*, „Prawo Spółek” 2004, nr 12.

Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2010.

Mądrzak H., *Ewolucja zasad odpowiedzialności majątkiem wspólnym za zobowiązania jednego z małżonków a ochrona interesu osób trzecich*, „Rejent” 1998, nr 5.

Miształ-Konecka J., *Zabezpieczenie majątkowe w postępowaniu karnym na składnikach majątku wspólnego małżonków*, „Monitor Prawniczy” 2007, nr 10.

Nazar M., *Komercjalizacja majątkowych stosunków małżeńskich w spółkach kapitałowych*, [w:] *Współczesne problemy prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej*, Kraków 2007.

Nazar M., *Surogacja majątków małżonków w ustroju wspólności ustawowej*, [w:] A. Jakubec ki, J.A. Strzępka (red.), *Jus et Remedium. Księga jubileuszowa Profesora Mieczysława Sawczuka*, Warszawa 2010.

Piątowski J.S. *Stosunki majątkowe między małżonkami*, Warszawa 1955.

Piątowski J.S. [w:] J.S. Piątowski (red.), *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, Ossolineum 1985.

Piątowski J.S., *Wspólność ustawowa a odpowiedzialność małżonków za długi*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 1971, nr 6.

Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2014.

Sawczuk M., *Skład mas majątkowych w małżeńskim ustroju wspólności ustawowej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1958, nr 20.

Skowrońska-Bocian E., *Małżeńskie ustroje majątkowe*, Warszawa 2008.

Smyczyński T. [w:] K. Piasecki (red.), *Prawo rodzinne i opiekuńcze. Komentarz*, Warszawa 2006.

Sokołowski T., *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*, Poznań 2010.

Sokołowski T., *Struktura wspólnej sytuacji prawnomajątkowej małżonków*, „Rejent” 1995, nr 2.

Sokołowski T., *Swoboda intercyzy. Zakres modyfikacji małżeńskich ustrojów majątkowych*, Warszawa 2013.

Sokołowski T., *Wynagrodzenie za pracę i inne zarobki małżonka w ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej oraz nakaz ich zapłaty do rąk małżonka*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2007, t. XVII.

Sporek-Stępień A., *Przynależność do majątków małżonków praw spółkowych w spółkach osobowych*, „Prawo Spółek” 2008, nr 2.

Starzyński P., *Postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym*, Warszawa 2007.

Stecki L., *Ustanie ustawowej wspólności małżeńskiej majątkowej*, Poznań 1968.

- Wengerek E., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1970.
- Wolter A., *Majątek wspólny i majątki odrębne małżonków pod rządem wspólności ustawowej*, „Nowe Prawo” 1965, nr 2.
- Wolter A., *Wspólny majątek małżonków de lege ferenda*, „Państwo i Prawo” 1957, nr 10.
- Wręczycka K., *Udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością a wspólność majątkowa małżeńska*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 8.
- Wysocka M., *Odroczenie i rozłożenie na raty kary grzywny*, [w:] L. Bogunia (red.), *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. XVIII, Wrocław 2005.
- Zedler F., *Dochodzenie roszczeń majątkowych od małżonków*, Warszawa 1976.
- Zieliński A., *Składniki majątku wspólnego małżonków w reżimie wspólności ustawowej*, „Nowe Prawo” 1999, nr 10-12.

Streszczenie: Opracowanie dotyczy zasad i zakresu odpowiedzialności skazanego majątkiem osobistym oraz majątkiem wspólnym, wtedy gdy pozostaje on w ustroju wspólnoty majątkowej małżeńskiej. W pierwszej kolejności omówiono problematykę jego odpowiedzialności majątkiem osobistym. Następnie przedstawiono możliwość odpowiedzialności skazanego składnikami majątku wspólnego. Na koniec podjęto rozważania dotyczące ograniczenia lub wyłączenia odpowiedzialności w świetle art. 28 k.k.w., a także wpływu zmiany stosunków majątkowych między małżonkami na prowadzenie egzekucji należności karnoprawnych.

Słowa kluczowe: majątek osobisty, majątek wspólny, egzekucja należności karnoprawnych, małżonek skazanego, ograniczenie odpowiedzialności, wyłączenie odpowiedzialności

ASSERTING CRIMINAL LAW CLAIMS ON BEHALF OF THE STATE TREASURY FROM CONVICTS BOUND BY THE JOINT MARITAL PROPERTY REGIME

Summary: The article covers the terms and scope of liability of convicts from their personal property and from the joint property when they are bound by the joint marital property regime. In the first place, problems of a convict's liability from the personal property is discussed. Then, the possibility of the convict's liability from the joint property is presented. Finally, the article discusses problems of limiting or excluding the liability under art. 28 of the Executive Penal Code and the impact of a change in property relations between spouses on the conduct of execution of criminal law liabilities.

Keywords: personal property, joint property, execution of criminal law liabilities, spouse of a convict, limitation of liability, exclusion of liability